

„ELEKTRŲNŲ KRONIKAI“ – 25-ERI! MAŽO LAIKRAŠČIO ŠIOKIADIENIAI: SUNKU NEŠTI, BET GAILA PAMESTI

JULIJA KIRKILIENĖ

„Elektrėnų kronikos“ redaktorė

Gavusi pasiūlymą parašyti apie laikraščio „Elektrėnų kronika“ 25-erių metų veiklą, pirmiausia pagalvojau, kam ši informacija galėtų būti naudinga. Regionų laikraščių leidėjai vienaip ar kitaip išgyvena ir žino sunkią mažų leidėjų padėtį... Didžiosioms žiniasklaidos priemonėms mažieji leidėjai po vieną gal ir neįdomūs, o visi kartu – 60 savivaldybių, kuriose eina net po kelis laikraščius, – ne tik sudaro konkurenciją, bet ir yra informacijos šaltiniai, iš kurių galima gauti žinių apie to krašto gyvenimą. Informacijos mainai vyksta geranoriškai. Tik tų didžiųjų popierinių laikraščių leidėjų liko vos keletas, o rajoniniai laikraščiai vis dar leidžiami. Dažniausiai gal todėl, kad rajonuose dar dirba žmonės ne dėl didelių atlyginimų, bet dėl idėjų... Kaip sako patarlė, tą naštą sunku nešti, bet gaila pamesti...

„Elektrėnų kronikos“
redaktorė
Julija Kirkilienė

VIETA, KURIOJE BUVO REIKALINGAS LAIKRAŠTIS

Remiantis Lietuvos Respublikos teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo pakeitimo ir papildymo įstatymu, 2000 m. įkurtos penkios naujos savivaldybės, iš kurių viena buvo Elektrėnų. Naujai savivaldybei priskirta dalis Kaišiadorių ir Trakų rajonų teritorijos. Naujam administracijos vienetui, žinoma, buvo reikalinga ir informacijos priemonė, o tuo metu populiariausias vis dar buvo laikraštis. Rajoniniai laikraščiai buvo prenumeruojami kone kiekvienoje šeimoje, tik ne Elektrėnuose. Elektrėnai – miestas, į kurį žmonės suvažiuo iš daugybės Lietuvos kampelių ir jiems įdomios buvo tik to krašto, iš kurio atvažiuo, naujienos. Net praėjus 25 metams, Kietaviškių seniūnijos žmonės prenumeruoja du laikraščius: „Kaišiadorių aidus“ ir „Elektrėnų kroniką“. Laikraštis „Trakų žemė“ vis dar nemokamai dalijamas ir Elektrėnų savivaldybėje.

2000 m., kai įkurta Elektrėnų savivaldybė, merą rinko tarybos nariai. Tad ir būsimas Elektrėnų meras dar iki pirmojo tarybos posėdžio žinojo savo pareigas ir rūpinosi informacinės priemonės steigimu. Elektrėnuose jau buvo leidžiamas parapijos laikraštis „Elektrėnų žinios“, tad naujai savivaldybės valdžiai liko tik susitarti, kad laikraštis būtų savivaldybės leidinys, ir surasti akcininkų. Du iš keturių akcininkų buvo Elektrėnų bažnyčios klebonas ir mero patarėjas. Kadangi laikraštis buvo savivaldybės valdančiųjų, opozicijoje dirbančių tarybos narių pasisakymams vietas, žinoma, ten pritrūkdavo.

„Elektrėnų kronikos“ skaitytojos tautodailininkės Vandos Žilinskienės dovana redakcijai – sukurtas suvenyras „Ačiū už tiesų žodį“

Mėnesiu anksčiau, nei išėjo pirmasis laikraščio „Elektrėnų žinios“ numeris, Elektrėnuose pasirodė mažas A4 formato laikraštėlis „Elektrėnų kronika“. Tame laikraštelyje jau buvo parašyta apie savivaldybės iškilmingo įkūrimo šventę ir kitas naujos savivaldybės aktualijas. Naujasis laikraštis labiau nei savivaldybės gyventojus nustebino naujuosius savivaldybės vadovus. Tuometinis administracijos direktorius „Elektrėnų kronikos“ redaktorių pasikvietė pokalbio ir įsakė atsivesti „tą moterį“ – Juliją Kirkilienę. Norėjo žinoti, kas ji tokia, kad drįsta naująją valdžią kritikuoti. O „tai moteriai“ užteko drąsos kalbėti tiesą apie tuos naujai iškeptus savivaldos vadovus, su kuriais buvo pažįstama: tai viename kieme gyveno, tai iki įkuriant savivaldybę draugiškai pasikalbėdavo, tai kitokių bendrų reikalų turėjo.

„Elektrėnų kronikos“ redakcijos kolektyvas

Elektrėnuose vykusio Nacionalinės rajonų ir miestų laikraščių leidėjų asociacijos susirinkime – visiems įdomi „Elektrėnų kronika“

PRADŽIA NUO TELEFONO SKAMBUČIO

2000-ieji pasižymėjo ne tik administracine teritorine reforma. Tai buvo metas, kai Lietuvoje socialistinę santvarką keitė kapitalistinė. Vyko valstybės įmonių privatizacija, sustabdyta Kruonio HAE statyba, darbuotojai buvo atleidžiami iš valstybinių įstaigų. Toku metu šių eilučių autorė, likusi be darbo, buvo įkūrusi individualią įmonę, teikiančią įvairias paslaugas. Paslaugoms teikti turėjo inventorių – automobilį, fotoaparatus, vadinamąjį muilinę, ir šiek tiek žinių apie rašymą. Dvejus metus buvo studijavusi tuometiniame Vilniaus pedagoginiame institute lietuvių kalbą, kartais parašydavo straipsnelių į rajonų, kuriuose gyveno, laikraščius, taip pat ir į Trakų laikraštį „Galvė“. Įsteigusi įmonę, iš pradžių teikė įvairias, su leidyba nesusijusias, paslaugas.

Vieną sekmadienio popietę į namų telefoną paskambino pažįstama moteris. „Atėik į kavinę, mes čia ruošiamės leisti laikraštį, mums reikia, kad išvežiotum po parduotuves“, – pakvietė ji. Kavinėje laukė skambinusi pažįstama moteris, beje, rusakalbė, ir du vyrai – pirmasis „Elektrėnų kronikos“ redaktorius Romualdas Černeckis ir Aleksandro Minino spaustuvės vadybininkas Vaclovas Sinkevičius – būsimieji laikraščio leidėjai. Jie atvyko iš Kazlų Rūdos, kur buvo įkurta spaustuvė ir po visus rajonus jau buvo leidžiama apie 20 „Kronikų“. Tarp jų „Kazlų Rūdos kronika“, „Marijampolės kronika“, „Alytaus kronika“, „Kalvarijų kronika“ ir kt. Be laikraščio „Elektrėnų kronika“, vėliau dar mėgino leisti „Vievio kroniką“, „Vilnijos kroniką“.

„Kaišiadorių kroniką“ ir kt. Tas projektas nebuvo sėkmingas. Laikraščiuose trūko dirbančių žmonių, mažai pajamų, todėl vienas po kito jie uždaryti. „Elektrėnų kronika“ jau turėjo savo skaitytojų ratą. Nors laikraštis buvo prastokos kokybės, bet, kaip sakė viena skaitytoja, „kai informacija įdomi, klaidų ir nepastebiu“. Toku metu Kazlų Rūdos leidejų jau nebuvo, todėl reikėjo spręsti, ar laikraštį uždaryti, ar organizuoti leidybą. Kalbėjau su savivaldybės verslininkais, politikais, skaitytojais, rinkau informaciją, ar laikraštis reikalingas. Daugelis žmonių idėjai pritarė, parėmė, tad 2002 m. rugsėjo 23 d. buvo įregistruota UAB „Elektrėnų kronika“. Akcijų įsigijo Julija Kirkilienė, 25 proc. pasiliko buvęs savininkas A. Mininas. 25 proc. įsigijo verslininkas, gyvenantis Grigiškėse, nes naujai įkurta redakcija nutarė leisti ir „Vilnijos kroniką“. Tą laikraštį leidome neilgai, bet akcininkas liko visus 20 metų.

PRISIMINKIME, KOKIA ANUOMET BUVO LAIKRAŠČIŲ LEIDYBA

Prieš ketvirtį amžiaus, kai dar nebuvo socialinių tinklų, kai internetinė žiniasklaida dar tik pamažu vystėsi, spausdintas žodis buvo vertybė, žmonės ieškojo žinių, naujienų, kritikos valdžiai, o laikraščiai tarpusavyje varžėsi, kuris naujieną išspausdins pirmas.

Pirmiems laikraščio „Elektrėnų kronika“ numeriams tekstus rašydavome ranka. Redaktorius autobusu rankraščius veždavo į spaustuvę Kazlų Rūdoje, kur per vieną vakarą visų 20 redakcijų atvežtus tekstus surinkdavo žmogus, mokantis

*Spaudos diena Vievio bibliotekoje
„Elektrėnų kronikos“ nuotraukos*

dirbti kompiuteriu, tas pats žmogus visų rajonų „Kronikas“ sumaketuodavo, išspausdindavo ir paryčiais atveždavo į redakcijas. Laikraštį išspausdinti dažnai vėluodavo, tekstai būdavo surenkami su klaidomis. Prisimenu tuos laikus, kai į spaustuvę vykdavau senu automobiliu, kurio variklis užkaisdavo ir kas keletą kilometrų reikėdavo įpilti vandens. Laikraščio pasiimti kartais važiuodavau į Kaišiadoris, nes įdėdavo į traukinį, kartais į Kazlų Rūdą ar kurią nors autobusų stotį. Ir dabar, praėjus ketvirčiui amžiaus, su humoru pasakoju įvykį, kaip varikliui atvėsinti vandens naktį ieškojau kapinėse.

Pirmai redakcijai įkurti elektrėniškis Algirdas Dambrasukas išnuomojo laisvas patalpas savo bute, paskolino pinigų nusipirkti fakso aparatą, kažkokiu būdu gavome leidimą net laidinį telefoną įsivesti. Turėdami faksą, ranka rašytus tekstus spaustuvei perduodavome jau faksu. Kurį laiką tekstus kompiuteriu „Versmės“ gimnazijos bibliotekoje surinkdavo bibliotekininkė. Vėliau buvusios redakcijos savininkas padovanojo seną kompiuterį, tai tekstus jau rinkdavome patys ir siųsdavome faksu arba veždavome diskeliuose.

Aš redakcijoje dirbau pagal individualią veiklą, ėjau vadybininkės pareigas: laikraštį išveždavau po visas savivaldybėje veikusias parduotuves, tuo pačiu metu ieškodavau reklamos davejų ir fotografuodavau bei rašydavau žinutes apie savivaldybės gyvenimą.

REDAKCIJA VIENO KAMBARIO BUTE

Įkūrus redakciją, akcininkų buvau paskirta redakcijos vadove. Redakcijai patalpas išsinuomojome vieno kambario bute, kuriame ir dabar dirbame. Įdarbinome buhalterę, laikraštį maketavo Elektrėnų profesinio mokyklos studentė, dirbti kompiuteriu mane ir buvusią mokytoją, laikraščio bendradarbę, mokė jos sūnus, Lietuvos elektrinės inžinierius. Pirmąją „Elektrėnų kronikos“ el. svetainę už dyką sukūrė elektrėniškis, Vilniaus universiteto Komunikacijos fakulteto studentas. Tuo metu savivaldybės verslininkai taip pat buvo suinteresuoti būti žinomi, todėl užsakydavo parašyti straipsnius ir už reklamą sumokėdavo. Savanoriauti į redakciją atėjo keletas pedagogų lituanisčių, kurios koreguodavo ir rašydavo straipsnius.

Per metus nuo įsikūrimo jau buvome nusipirkę naujus kompiuterius, įdarbinę nuolatinę maketuotoją ir korektorių – žmogų, mokantį rinkti tekstus kompiuteriu ir taisyti klaidas bei stilių.

Įkūrę redakciją Elektrėnuose, bandėme rašyti ir teikti projektus Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondui. Nežinau, kas galėtų suprasti mano džiaugsmą, pirmą kartą gavus projektui net 15 tūkst. litų. Paramą gavome todėl, kad viena redakcija atsisakė lėšų, o mūsų projektas buvo likęs „sąrašo už brūkšnio“.

Kad laikraštis tobulėtų, reikėjo profesionalių žurnalistų. Redakcijoje kurį laiką dirbo du žurnalistai iš Trakų laikraščio „Galvė“. Aš pati baigiau Žurnalistikos institute organizuojamus Žurnalistikos profesinės studijos kursus, dalyvavau kiekvienuose mokymuose, kuriose Žurnalistikos institutas organizavo pagal įvairius projektus. Vienuose tokiuose mokymuose dėstytoja Danguolė Skarbalienė ir paragino mane stoti į Vilniaus universiteto Komunikacijos fakultetą studijuoti žurnalistikos. Nuramino, kad nebūsiu vienintelė solidaus amžiaus studentė, baigusi universitetą... Paklausiau... Studijos truko penkerius metus, nebuvo lengva Žemaitės amžiaus studijuoti... Mokiausi sąžiningai: kiekvieną egzaminą bilietą konspektuodavau, nes rašydam geriau prisimindavau... Likus iki pensinio amžiaus porai metų, gavau žurnalisto specialybės diplomą ir įgijau daugiau pasitikėjimo savimi.

PADĖKA DARBUOTOJAMS

Darbuotojų per tuos 25-erius metus turėjome daug, dabar skaičiuojame per 20. Dėl mažų atlyginimų jie redakcijoje ilgai neužsibūdavo. Vieni dėl žinomumo, kiti dėl to, kad geriau apmokamų darbo vietų vis daugiau atsiradavo tiek savivaldybėje, tiek Vilniuje, redakciją palikdavo, bet su visais išliko ryšys. Dauguma iš jų patalkininkauja ir dabar.

Redakcijoje trumpai yra dirbusi Elektrėnų savivaldybės Bendrojo skyriaus vedėja Alina Kulbokienė, specialistė Eglė Butkutė-Usenko, šiuo metu AB „Lietuvos geležinkeliai“ dirbanti Gražina Radzvilavičiūtė-Urbonavičė, LRT portalo darbuotoja Ineta Bricaitė-Nedveckė, Audra Česonienė ir kt.

Redakcijoje nemažai dabar žinomų žurnalistų yra atlikę pirmąją praktiką. Tai Tomas Loiba, Lukas Paškevičius, Karolina Navakauskaitė, Dominykas Grinkevičius, Adrija Kerbelytė, Elektrėnų tarybos narys ir Seimo kanceliarijos vyriausiasis specialistas Giedrius Leskauskas ir kt. Laikraščio turinio kokybę išsaugoti labai padėjo žurnalistė ir rašytoja, kraštiečių iš Semeliškių Daiva Červokienė.

Nuo 2006 m. laikraštyje dirbti pradėjo Virginija Jacinavičiūtė, šiuo metu laikraštyje galinti eiti bet kurias pareigas. Moka visus darbus: rašyti tekstus, taisyti klaidas, maketuoti,

dirbti su reklamos užsakovais, prenumeratoriais, prižiūrėti laikraščio portalą, platinti laikraštį ir t. t. Ji žurnalistikos studijas taip pat baigė dirbdama redakcijoje.

Esame labai dėkingi naujiems bendradarbiams: lituanistėms Janinai Nikoliukienei, Albinai Sidaravičienei, žurnalistams Kazimierui Šliužui, Virginijai Šimkūnienei. Prie bendradarbių prisijungė aktorius visuomenininkas Robertas Šarknickas, sporto temomis rašantis teisininkas Linas Baublys, vasarą pagal jaunimo programą dirbusi puikiai plunksną valdanti kietaviškietė Deimantė Jančiūnaitė ir kt. Labai dėkingi Nacionalinei rajonų ir miestų laikraščių leidybų asociacijai už mokymus, patarimus, konsultacijas ir moralinį palaikymą. Būdami asociacijos nariais, jaučiame turintys leidybai reikalingą užnugarį.

NORAS LIKTI TARP IŠLIKUSIŲJŲ

Per visus tuos 25-erius metus redakcija visada turėjo vieną nuolatinį sunkumą – trūksta lėšų leidiniui išlaikyti. Šiuo metu didžiausias iššūkis yra panašus, kaip ir prieš ketvirtį amžiaus, – reikia apsispręsti, ar leisti popierinį laikraštį, ar likti tik prie elektroninio, ar visai redakciją uždaryti, kaip padarė daug laikraščių. Kaip visos šalies popierinių leidinių, taip ir laikraščio „Elektrėnų kronika“ prenumeratorių ir pirkėjų mažėja. Siūlome elektroninę prenumeratą PDF formatu, bet elektroninio laikraščio prenumeratorių yra mažiau, nei norėtume. Reikėtų apmokestinti interneto svetainę www.kronika.lt, kaip daro didieji portalai, bet dar nesame apsisprendę, ar tai daryti verta. Redakcijai labai reikėtų vadybininko, bet dėl galimybės pasiūlyti tik minimalų atlyginimą tinkamo žmogaus nerandame. Sunkumų yra daug, deja, leidyba yra tokia našta, kurią sunku nešti, bet gaila pamesti... Gaila pamesti dėl skaitytojų laiškus, vertinančių tik popierinę spaudą ir tikinčių, kad ji išliks. Gaila dėl skaitytojų, vis dar ieškančių pagalbos ten, kur problemą išspręsti padeda viešumas. Gaila ir dėl to, kad vykdydami Medijų rėmimo fondo programas surenkame daug aktualios ir reikalingos informacijos, kuri lieka bibliotekų archyvuose ir gali būti reikalinga istorikams, studentams, rašantiems darbus apie Elektrėnų kraštą, jauniems žmonėms, vis dažniau ieškančiams savo giminės šaknų. Labai norėtume būti tarp tų išlikusiųjų. Ar taip bus, parodys laikas.

REMI A

MRF MEDIJŲ
RĖMIMO
FONDAS